

Wymagania na poszczególne oceny z historii dla klasy 4 SP

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, historycy, legenda, baśń, ojczyzna, patriotyzm, państwo, region, naród, mapa, plan</i> – przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych (<i>data, tysiąclecie, wiek</i>), określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie, umieszcza daty na osi czasu, – poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e. – oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery – rozróżnia przeszłość od współczesności, fikcję (np. baśń) od rzeczywistości historycznej – potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy – podaje przykłady świąt i pamiątek rodzinnych – wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice – zna poprawną nazwę państwa polskiego	– poprawnie posługuje się terminami: <i>dzieje, archeologia, źródła pisane, źródła materialne, tradycja, drzewo genealogiczne, „mała ojczyzna”, społeczeństwo, symbole narodowe, chronologia, okres p.n.e. i n..., legenda, symbol,</i> – rozróżnia pracę historyków i archeologów – potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych – wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki – dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych – przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny – wyjaśnia, czym jest patriotyzm – podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych – wymienia elementy wspól - tworzące państwo i naród – przedstawia polskie symbole narodowe i najważniejsze święta państwowe – wskazuje na mapie stolicę państwa – zamienia cyfry arabskie na rzymskie, samodzielnie przyporządkowuje wydarzenia stuleciom i oblicza upływ czasu między wydarzeniami	– porównuje pracę historyków i archeologów – wskazuje różne przykłady źródeł pisanych i niepisanych – wyjaśnia potrzebę edukacji historycznej – wyjaśnia, czym jest genealogia – wskazuje na mapie Polski własną miejscowość, region, Polskę na mapie świata oraz główne krainy historyczno-geograficzne Polski oraz największe miasta, województwo i jego stolicę – podaje przykłady regionalnych tradycji i charakteryzuje własną „małą ojczyznę” na tle innych regionów – rozróżnia pojęcia naród i społeczeństwo – przedstawia genezę ważnych świąt państwowych – wskazuje przykłady instytucji dbających o dziedzictwo narodowe – opisuje właściwy sposób zachowania względem symboli narodowych – podaje ramy czasowe epok historycznych – przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, koniec stulecia, półwiecze, przełom wieków</i>	– omawia rolę źródeł historycznych w poznawaniu dziejów – przedstawia różne efekty pracy naukowców zajmujących się przeszłością – wskazuje lokalne przykłady instytucji dbających o regionalną kulturę i historię – tworzy przewodnik po własnej miejscowości i regionie – charakteryzuje inne regiony państwa polskiego – wyjaśnia znaczenie – wyjaśnia, dlaczego nie dbałości o tradycję regionalną należy szanować inne tradycje narodowe – przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i>	-opisuje Kraków w różnych okresach historycznych i okoliczności powstania oraz upadku osady w Biskupinie, -opowiada historię zegarów i o odkryciach dokonanych przez archeologów w Biskupinie, - sporządza drzewo genealogiczne swojej rodziny, - przedstawia zalety i wady ukształtowania powierzchni Polski, - opisuje lokalne miejsca pamięci narodowej.

	– objaśnia symbole legendy mapy i odczytuje z mapy podstawowe informacje	<i>środek, koniec stulecia; pół-wieczcie; przełom wieków</i> – przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych		
– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>plemię, Słowianie, duchowieństwo, zakon chrześcijański, mnich, klasztor, rycerz, zbroja, herb, zamek, cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie, uniwersytet, Jagiellonowie, astronom, obserwacje</i> – wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski, że Bolesław Chrobry był pierwszym królem Polski, kim był Władysław Jagiełło i Mikołaj Kopernik – wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki” – opisuje wygląd grodu, średniowiecznego rycerza i zamku – charakteryzuje wygląd mnichów i opisuje ich podstawowe zajęcia – wskazuje na mapie państwo polskie i Wielkiego Księstwa Litewskiego	– poprawnie posługuje się terminem: <i>Piastowie, misja, relikwie, reguła zakonna, skryptorium, pergamin, dynastia, uczta u Wierzyńka, paż, giermek, pasowanie, kopia, dziedziniec, fosa, baszta, most zwodzony, astronomia, diecezje, ekonomia</i> – przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego – wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska” – wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich, – zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025, 1364, 1370, 1385, 1410 – charakteryzuje postać św. Wojciecha i Zawiszy Czarnego – opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej – podaje przykłady zakonów – opisuje życie wewnątrz klasztoru – wyjaśnia powiedzenie: <i>Został Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> – wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem – opisuje wygląd średniowiecznego zamku i turnieje rycerskie	– potrafi wyjaśnić okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka i jego i najważniejsze skutki – wymienia legendarnych przodków Mieszka – lokalizuje na mapie Gniezno, Poznań oraz inne główne grody w państwie Mieszka I – zna wydarzenia związane z datami: 997, 1002–1018 – opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów – przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego – wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego i ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego – wymienia najstarsze zakony na ziemiach polskich – wyjaśnia, jak należy rozumieć zasadę <i>módl się i pracuj</i> – wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich – wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego – opisuje zjazd monarchów	– charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego – wyjaśnia znaczenie wizyty Ottona III w Gnieźnie dla państwa polskiego, utworzenia samodzielnej metropolii kościelnej oraz koronacji Bolesława Chrobrego – charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę – wyjaśnia znaczenie ksiąg i książek dla rozwoju wiedzy i nauki – charakteryzuje oraz ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego – argumentuje, dlaczego Kazimierz Wielki stał się wzorem dobrego władcy – podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie – omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla obu państw – przedstawia postanowienie pokoju toruńskiego oraz skutki bitwy pod Grunwaldem – przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika – wyjaśnia, czym jest nauka i jakie cechy musi spełniać wiedza naukowa	-opisuje warunki naturalne panujące na ziemiach polskich w X w., -przedstawia warunki życia Słowian w X w., - omawia wierzenia Polan, -dostrzega przykłady wpływu obcych języków na język Polan i język polski, -rozumie znaczenie symbolicznej koronacji Bolesława Chrobrego dokonanej przez Ottona III i znaczenie właściwej koronacji Bolesława Chrobrego, -opisuje okoliczności powstania Drzwi Gnieźnieńskich i wyjaśnia, co przedstawiają, -opisuje okoliczności, w jakich doszło do rozbicia dzielnicowego Polski, wymienia uczestników uczty u Wierzyńka, - rozumie konsekwencje unii dla relacji między Polską, Litwą a zakonem krzyżackim, - opisuje relacje polsko-krzyżackie w XIV w., -potrafi opowiedzieć o życiu Mikołaja Kopernika i opisać wygląd zamku królewskiego na Wawelu i kaplicy Zygmuntowskiej.

	– przedstawia główne skutki unii w Krewie – wyjaśnia powiedzenie: <i>polegać jak na Zawiszy</i> – wyjaśnia powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i>	– wyjaśnia cele i znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej – przedstawia powinności rycerskie i kodeks rycerski – opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów – przedstawia okoliczności zawązania unii polsko-litewskiej oraz przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem – wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec		
– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>szlachta, potop szwedzki, husaria, Jasna Góra, edukacja, reformy, rozbiory, powstanie, hymn państwowy, tajne nauczanie, laureat, Nagroda Nobla</i> – określa epokę, w której żył Jan Zamoyski – opisuje wygląd i uzbrojenie husarii – wyjaśnia, w jakim celu wprowadzane są reformy państwa w XVIII wieku – wymienia państwa, które dokonały rozbiorów – przedstawia cel powstania kościuszkowskiego – zna nazwisko autora hymnu państwowego	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kanclerz, hetman, akademia, potop szwedzki, odsiecz, obiady czwartkowe, konstytucja, kosynierzy, emigracja, legiony, branka, dyktator, zesłanie, tajne nauczanie</i> – charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego, Tadeusza Kościuszki, gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego – zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683, 3 maja 1791 r., 1794, 1795, 1797, 1863–1864 – wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej i jej sąsiadów	– zna królów Polski: Stefana Batorego i Zygmunta II Augusta – opisuje państwo polskie rządzone przez szlachtę w XVIw. – opisuje zabudowę Zamościa – przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry – wskazuje na mapie: Szwecję, Jasną Górę, Turcję, Chocim, Wiedeń – wyjaśnia powiedzenie: <i>Polska przedmurzem chrześcijaństwa</i> – charakteryzuje sytuację państwa polskiego za Stanisława Augusta Poniatowskiego – charakteryzuje dokonania króla S. A. Poniatowskiego	– przedstawia zagrożenia dla państwa polskiego wynikające z systemu wolnej elekcji – wskazuje na mapie Zamość – wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie potopu szwedzkiego – wskazuje przykłady zabytków doby oświecenia w kraju i w regionie – wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja została ogłoszona świętem narodowym – charakteryzuje program polityczno-społeczny Tadeusza Kościuszki– – wyjaśnia przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego – przedstawia dalsze losy Legionów Polskich we Włoszech	-potrafi opisać wygląd XVI-wiecznego Zamościa i uzasadnić tezę, że Jan Zamoyski był mężem stanu, - opisuje jak zakończył się konflikt Rzeczypospolitej z Moskwą oraz skutki wojen prowadzonych przez Rzeczypospolitą w XVII w, -potrafi opisywać organizację państwa tureckiego i jego cele polityczne, -opisuje sytuację Rzeczypospolitej w czasach saskich, -ocenia dokonania Stanisława Augusta Poniatowskiego w dziedzinie kultury, - zna datę 1927,

– potrafi objaśnić pierwszą zwrotkę i refren hymnu – wyjaśnia, dlaczego Polacy nie mogli odbywać edukacji w języku polskim	– zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania – wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – pokazuje na mapie zasięg zaboru rosyjskiego – charakteryzuje postać i dokonania Romualda Traugutta – wymienia, za jakie dokonania Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla	– przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja – opisuje przebieg <i>powstania kościuszkowskiego</i> oraz charakter, przebieg i skutki <i>powstania styczniowego</i> – przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze – opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady – wie, kiedy Mazurek Dąbrowskiego został polskim hymnem narodowym – charakteryzuje sytuację narodu polskiego w zaborze rosyjskim – wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili tajną działalność – wyjaśnia, dlaczego M. Skłodowska-Curie wyjechała do Francji.	– wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona – opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego w czasie powstania styczniowego – wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło – ocenia postawę Polaków pod zaborem rosyjskim – wyjaśnia rolę nauki w rozwoju cywilizacyjnym	- potrafi ocenić dokonania Legionów Polskich we Włoszech, -opisuje funkcjonowanie Królestwa Polskiego w latach 1815–1830, - opisuje dzieciństwo Marii Skłodowskiej, -opowiada o działalności naukowej Marii Skłodowskiej-Curie.
– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>II Rzeczpospolita, ulani, port, przemysł, minister, bezrobocie, okupacja, obozy koncentracyjne, papież, demokracja, strajk</i> – wskazuje na mapie obszar II RP, Gdynię – wie, od kiedy i z jakiej okazji obchodzimy święto państwowe w dniu 11 listopada – wie, jaki był wynik Bitwy Warszawskiej, kiedy i gdzie wybuchła II wojna światowa	– poprawnie posługuje się terminami: <i>I wojna światowa, Naczelnik Państwa, komunizm, bolszewicy, cud nad Wisłą, eksport, import, okręg przemysłowy, łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi, „żołnierze niezłomni” konklawe, kardynał, pontyfikat, związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r., 15 sierpnia 1920 r., 1 września 1939 r., 1 sierpnia 1944 r., sierpień 1980, 1989	– wyjaśnia sytuację państw zaborczych po wybuchu I wojny światowej – przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej – wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym – wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego – wyjaśnia genezę wojny o wschodnią granicę II RP	– opisuje trudności polityczne w odbudowie państwa polskiego po I wojnie światowej – wyjaśnia, dlaczego w rocznicę Bitwy Warszawskiej Wojsko Polskie obchodzi swoje święto – omawia wydarzenia, które miały wpływ na kształtowanie się granic II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką – wyjaśnia, w jaki sposób rozwój gospodarczy wpływa na sytuację obywateli – charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego	-zna daty: IV 1917, 1917, -opisuje skutki I wojny światowej, -dostrzega związki między sytuacją międzynarodową podczas I wojny światowej a wydarzeniami na ziemiach polskich, - potrafi <i>scharakteryzować ideologię komunistyczną</i>, - opisuje sytuację gospodarczą na ziemiach polskich po odzyskaniu niepodległości, - przedstawia sposoby walki komunistów z przeciwnikami, - omawia gospodarcze skutki rządów komunistów.

– opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją – opisuje politykę Niemiec wobec ludności żydowskiej – wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej – wie, kim był: <i>Karol Wojtyła, Lech Wałęsa, Józef Piłsudski</i>	– charakteryzuje postać Józefa Piłsudskiego, Eugeniusza Kwiatkowskiego, Zośki, Alka i Rudego, Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny – wyjaśnia, dlaczego 15 sierpnia obchodzone jest Święto Wojska, Polskiego – wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego – zna zbrodnie niemieckie popełnione na Żydach – wyjaśnia: dlaczego dla wielu Polaków II wojna się nie zakończyła, dlaczego Jan Paweł II był darzony wielkim szacunkiem, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych – zna głównych bohaterów „Solidarności” – Lecha Wałęsę, Annę Walentynowicz, Andrzeja Gwiazdę, Jerzego Popiełuszkę	– omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej – opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego – przedstawia dokonania Eugeniusza Kwiatkowskiego – opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem – ocenia postawę młodzieży polskiej pod okupacją – charakteryzuje postać i działalność Witolda Pileckiego – opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich – ocenia postawę Danuty Siedzikówny, ps. Inka – opisuje sytuację społeczeństwa polskiego w czasach PRL – charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu – przedstawia główne postulaty „Solidarności” – wymienia ograniczenia, z jakimi wiązało się wprowadzenie stanu wojennego – wyjaśnia symbolikę Okrągłego Stołu	– przedstawia politykę okupantów wobec Polaków w czasie II wojny światowej (mord katyński) – wyjaśnia, dlaczego państwo polskie znalazło się po II wojnie światowej w sowieckiej strefie wpływów – charakteryzuje działalność partyzantki antykomunistycznej – wyjaśnia dramatyzm wyboru postaw przez obywateli wobec państwa polskiego po II wojnie światowej – wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego – wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską – podaje przykłady protestów Polaków przeciwko władzom komunistycznym – wyjaśnia, jaką rolę odegrał stan wojenny	